

Avcı ölçeği ile Türkiye’de avcı profilinin analizi

Ulukan Büyükarıkan*

Özet: Türk toplumu açısından avcılık kültürel bir değerdir. Yaban hayatı kaynaklarının kullanımında önemli bir role sahip olan avcı profilinin belirlenmesi için çalışmada “avcı ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Türkiye genelinde avlanma belgesine sahip 1160 avcı araştırma kapsamında incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen verilere göre; avcıların genel eğitim seviyesinin lise ve üzeri olduğu, gelir seviyesinin düşük olduğu, Türkiye’deki avcı profilini ifade eden en önemli faktörün “av tutkusu” olduğu, avcılığın kültürel bir olgu olması nedeniyle, avlanma şekli ve faaliyetlerinin “avcılık etiği ve avcılığın gerekleri” faktörüyle desteklendiği ifade edilebilir. Çalışmaya katılan avcıların tamamına yakını yürürlükteki avlanma mevzuatının sivil toplum kuruluşlarının görüşü alınmaksızın düzenlendiğini ifade etmiştir. Buna ek olarak; kotalı avcılık sisteminin paralı avcılığın alt yapısını oluşturduğu konusunda da şüpheleri bulunmaktadır. Sorunların aşılabilmesi ve sürdürülebilir avcılık stratejilerinin oluşturulabilmesi için yürürlükteki “Kara Avcılığı Kanunu” maddelerinin Avrupa Birliği ülkelerindeki geçerli olan kurallar ile uyumlu bir çerçevede yeniden tasarlanması önerilmektedir. Ayrıca, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ve sivil toplum kuruluşlarının (avcılık atıcılık kulüpleri, yaban hayatı dernekleri vd.) ortak bir çerçevede kararlar alabilmelerinin yaban hayatı ve avcılık açısından olumlu gelişmelere damga vurabileceği ifade edilebilir.

Anahtar kelimeler: Avcılık, Yaban hayatı, Avcı profili, Avcı ölçeği, Türkiye

Hunters profile analysis with hunter scale in Turkey

Abstract: In terms of the Turkish community, hunting is a cultural value. The "Hunter Scale" was used in the study to determine the land hunter profile, which has an important role in the use of wildlife resources. In the survey conducted in Turkey were investigated, 1160 certified hunter. According to the data obtained from the study; it was determined that the general education level of the hunters was high school above and the income level of the hunters was low. Hunter's profile representing the most important factor of Turkey "hunting passion" is, because it is a cultural phenomenon of hunting, hunt type, and activities "hunting ethics and requirements of hunting" can be expressed as supported by the factor. Nearly all of the hunters stated that the current hunting legislation was regulated without the opinion of civil society organizations. In addition, the hunter has a suspicion that the "quota hunting system" constitutes the sub-structure of the paid hunting. In order to overcome the problems and establish sustainable hunting strategies the "Hunting Laws in Turkey," it is proposed to redesign in a framework compatible with the rules applicable to the European Union countries. In addition, the General Directorate of Nature Conservation and National Parks and non-governmental organizations (hunting and shooting clubs, wildlife associations etc.) can make joint decisions in a common frame, which is a positive development in terms of wildlife and hunting.

Keywords: Hunting, Wildlife, Hunters profile, Hunter scale, Turkey

1. Giriş

Avcılık, yaban hayatı açısından evcil olmayan hayvan türlerinin popülasyonunu dengede tutmak, onlarla beslenmek veya onların zararlarını önlemek amacıyla canlı ya da ölü olarak ele geçirilmesini amaçlayan bir faaliyettir. Bu faaliyet insanoğlunun tarihsel gelişim sürecinin ilk aşamasında başlamış ve günümüze kadar devam etmektedir.

Genel anlamda avcılık denildiğinde ilk akla gelen kara avcılığıdır. Türkiye’de kara avcılığı faaliyetleri Orman ve Su İşleri Bakanlığına bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenmektedir. Kara avcılığı yapabilmek için avlanmaya izin verilen alanlarda avlanma belgesi ve Av Yönetim Bilgi Sisteminden (AVBİS) avlanma izni alınması gerekmektedir. Av Yönetim Bilgi Sistemi avcı kotası, alan kotası, av kotası, avlak kotası gibi

etkenleri içermekte (DKMP, 2017) ve bu durum yasal avcıların avlanmasını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Öte yandan kırsal kesimde yaşayanların büyük bir bölümünde yivsiz av tüfeği bulunmakta ve yivsiz av tüfeği sahipleri de yasal ve yasadışı olarak avlanmaktadır (Hafızoğulları, 2006).

Ayrıca mera ve tarım alanlarının imara açılması, atıkların oluşturduğu çevre kirliliği, tarımda kullanılan kimyasalların olumsuz etkileri, küresel iklim değişikliği ve bilinçsiz avlanma da yaban hayvanlarının neslini tehlikeye atmaktadır (Oğurlu, 2008).

Türk toplumu açısından önemli bir etkinlik olan avcılık, toplum yapısını etkilemiş ve dolayısıyla kültürü de şekillendirmiştir (Güngör, 2014). Bu nedenle toplumda avcılık etkinlik boyutunu aşarak bir yaşam biçimi haline gelmiştir (Elmas, 2008). Avcılık bir kültür olup, avlanma şekli ve faaliyetleri toplum tarafından oluşturulmuş örf ve

✉ * Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bolvadin Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Afyonkarahisar

@ * **Corresponding author** (İletişim yazarı): buyukarikan@gmail.com

✓ **Received** (Geliş tarihi): 30.01.2018, **Accepted** (Kabul tarihi): 28.05.2018

Citation (Atıf): Büyükarıkan, U., 2018. Avcı ölçeği ile Türkiye’de avcı profilinin analizi. Turkish Journal of Forestry, 19(2): 163-169. DOI: [10.18182/tjf.386961](https://doi.org/10.18182/tjf.386961)

adetler tarafından ortaya çıkmıştır (Cahoone, 2009). Avcılık kültürü içerisinde; değerler, liderler, öyküler, dil, örf ve adetler gibi temel öğeler bulunmaktadır. Bu yönüyle avcılık kültürü avcılara farklı bir kimlik kazandırmakta ve avcılığa bağlılığı sürekli kılmaktadır. Bu nedenle Türkiye’de avcılık faaliyetlerinin etkin ve verimli bir biçimde yönetimi için avcılarının sosyo-kültürel özelliklerini belirlemeye yönelik çalışmaların ortaya konulması bir gerekliliktir. Nitekim avcılık ile ilgili sorunların önemli bir kısmı insan yapısı ve kültürel hassasiyetlerin belirlenmemesinden kaynaklanmaktadır (Şafak, 2009).

Türkiye’de yaban hayatı kaynaklarının kullanımında önemli bir role sahip avcılarının profiline ilişkin yeterli düzeyde çalışma bulunmamaktadır. Yapılan çalışmalar ise genellikle av ve yaban hayvanlarının özellikleri ile avlanma yöntemlerine yöneliktir. Ayrıca ulusal yazında bazı çalışmalar bulunmakta ve bu çalışmalar genellikle eskiye dayanmaktadır. Ardahan ve Turgut (2013), avlanma bilinciyle yaş grupları arasında anlamlı istatistiksel farklılıklar bulunduğunu, yaş arttıkça avlanma bilincini de arttırdığını belirlemişlerdir. Şafak ve Başar (2014), avcılık eğitimini etkileyen etkenlerin başında gelen avcı kulüplerine üye olma süresi ve avlanma sıklığı artışının, kurallara aykırı avlanma davranışlarının sona ermesine olumlu katkıda bulunabileceğini ifade etmişlerdir. Ay vd. (2005), Ege Bölgesindeki avcılarının; %55’inin 11-30 yıl %25’inin ise 30 yıl ve üzeri avlanma deneyimine sahip olduğunu, %43’ünün avlanma sezonunda haftada en az bir kez ava gittiğini ve avlanma tecrübesindeki artışın avcı davranışları üzerinde olumlu etkilere neden olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu noktadan hareketle çalışmanın temel amacı; Türkiye genelinde bölgelere göre kara avcısı profilinin ortaya konulması avcılarının sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerinin belirlenmesidir.

Çalışmadan elde edilen verilerin avcı davranışlarının tanımlanması, Türkiye’de avcı profilinin belirlenmesi, konu ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılara temel bir bilgi kaynağı olması ve avcılık ile ilgili sorunların giderilmesine katkıda bulunması hedeflenmektedir.

2. Materyal ve yöntem

Tabakalı örnekleme bir nüfusun tabakalar halinde küçük gruplara bölünmesidir. Tabakalı rastgele örnekleme (stratified random sampling) ise; tabakalar arasındaki bireylerin bazı özelliklerine göre sınıflandırılmasıdır (Yamane, 1967). Nitekim Türkiye’de avcılarının; yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, sosyo-ekonomik durum vb. özellikleriyle farklılık göstermesi nedeniyle tabakalı rastgele örnekleme yönteminin kullanılması uygun bulunmuştur. Bu örnekleme yöntemiyle bölgelerdeki avcılık belgesi sahipleri kendi içinde homojen dağıldığında her bölgeden basit rastgele seçilen bir avcıdan daha gerçekçi sonuçlar ortaya konulabilmektedir.

Araştırmanın evrenini Türkiye’de 2016 yılı verilerine göre avlanma belgesine sahip olan 225.425 avcı oluşturmuştur (DKMP, 2016). Araştırmada kullanılan birincil veriler avcı kulüplerine üye olan avcılardan anket yöntemiyle, ikincil veriler ise Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av Yönetimi Daire Başkanlığının (DKMP) resmi kayıtlarından elde edilmiştir. Türkiye’deki belgeli avcılarının belirlenmesinde; %1 hata payı ve %99

güven aralığı sınırları içerisinde çalışılarak gerekli veriler elde edilmiştir.

Avcılar tarafından doldurulan anket formlarından elde edilen verilerden yola çıkarak avcılarının buldukları bölgelere göre, mesleki durumları, eğitim seviyeleri, kullandıkları tüfek tipleri ve diğer bilgiler elde edilmiştir.

Çalışmada kara avcılarının tutumlarının belirlenmesi için avcılarla yapılan görüşmeler sonucunda “Avcı Ölçeği” geliştirilmiştir. “Avcı Ölçeği” 40 ifade ve her ifadede 5 madenin bulunduğu (Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılıyorum ve Tamamen Katılıyorum) likert tipi önermelerden oluşmaktadır. Buna ek olarak formda; kapalı uçlu, açık uçlu, iki ve çok seçenekli sorular da yer almıştır.

Elde edilen veriler SPSS 24 istatistik yazılımının veritabanına aktarılarak gerekli çözümlenmeler ortaya konulmuştur. Verilerin analizinden uygun nitel veriler için frekans, ölçekteki önermelerin çözümlenmesi için ise faktör analizi kullanılarak “Avcı Ölçeği” için Cronbach Alfa katsayı değerleri bulunmuştur.

Faktör analizi, araştırmada kullanılan ölçeklerde birbiriyle istatistiksel ilişkisi bulunan yapıları gruplandırarak oluşumu etkileyen değişkenlerin belirlenmesini sağlayan bir yöntemdir (Özdamar, 2010). Analizde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerlerinin 0.5 büyük olması ve Bartlett ölçümünün anlamlı ($p < 0.05$) olması dikkate alınmıştır (Field, 2009: 647).

Cronbach Alfa (α) katsayısının yorumlanmasında ölçü alınan değerlendirme (Özdamar, 1999, 522; Tavşancıl, 2010, 29);

$0.00 \leq \alpha \leq 0.40$ ise güvenilir değil,

$0.40 \leq \alpha \leq 0.60$ ise düşük güvenilirlikte,

$0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ ise oldukça güvenilir,

$0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ ise yüksek derecede güvenilir bir ölçek olarak tanımlanmıştır.

3. Bulgular

Türkiye’de bölgelere göre avlanma belgesine sahip olanların önemli bir bölümü Marmara (%30.61) ve (%21.94) Ege Bölgesindedir. Avlanma belgesine sahip olan kişi sayısının en düşük olduğu yerler Türkiye’nin doğu bölgeleridir. Araştırmaya katılan avcılarının sayısı 1160 kişidir. Araştırmaya katılan avcılarının %29.57’si Marmara, %24.57’si ise İç Anadolu Bölgesinde bulunmaktadır (Çizelge 1).

Türkiye’de bölgelere göre avlanma belgesi sahiplerinin oranlarıyla araştırmaya katılanların oranlarının birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

Çalışmaya katılan avcılarının bölgelere göre mesleki durumları Çizelge 2’de gösterilmiştir. Buna göre Türkiye genelindeki avcılarının önemli bir bölümünün İşçi (%28.10) ve Serbest Meslek (%18.36) statüsünde oldukları belirlenmiştir.

Avcıların bölgelere mesleki durumları değerlendirildiğinde; Akdeniz Bölgesinde; Öğrenci (%17.83), İşçi (%15.92) ve Serbest Meslek (%16.56), Doğu Anadolu Bölgesinde; İşçi (%19.35) ve Serbest Meslek (%12.90), Ege Bölgesinde; İşçi (%30.68) ve Serbest Meslek (%19.32), Güneydoğu Anadolu Bölgesinde; Serbest Meslek (%41.18), İşçi (%17.65) ve Kolluk Hizmeti (%17.65), İç Anadolu Bölgesinde; İşçi (%29.12), Serbest Meslek

Çizelge 3. Avcıların bölgelere göre mesleki durumu

Yaş	Bölgeler							Toplam
	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
	Kişi (Sayı)							
18-24	38	5	32	1	49	27	47	199
25-35	79		98	10	140	85	142	567
36-44	31	10	33	6	73	29	105	287
45 ve üzeri	9	3	13	0	23	10	49	107
Toplam	157	31	176	17	285	151	343	1160
	Oran (%)							
18-24	24.20	16.13	18.18	5.88	17.19	17.88	13.70	17.16
25-35	50.32	41.94	55.68	58.82	49.12	56.29	41.40	48.88
36-44	19.75	32.26	18.75	35.29	25.61	19.21	30.61	24.74
45 ve üzeri	5.73	9.68	7.39	0.00	8.07	6.62	14.29	9.22
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Çizelge 4. Avcıların bölgelere göre eğitim durumu

Eğitim durumu	Bölgeler							Toplam
	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
	Kişi (Sayı)							
İlkokul	6	0	5	1	11	4	17	44
Ortaokul	9	3	16	2	30	9	21	90
Lise	44	11	66	6	105	66	152	450
Meslek Yüksek Okulu	42	10	38	6	61	29	67	253
Lisans	39	5	39	2	67	35	72	259
Yüksek Lisans	16	1	8	0	9	7	12	53
Doktora	1	1	4	0	2	1	2	11
Toplam	157	31	176	17	285	151	343	1160
	Oran (%)							
İlkokul	3.82	0.00	2.84	5.88	3.86	2.65	4.96	3.79
Ortaokul	5.73	9.68	9.09	11.76	10.53	5.96	6.12	7.76
Lise	28.03	35.48	37.50	35.29	36.84	43.71	44.31	38.79
Meslek Yüksek Okulu	26.75	32.26	21.59	35.29	21.40	19.21	19.53	21.81
Lisans	24.84	16.13	22.16	11.76	23.51	23.18	20.99	22.33
Yüksek Lisans	10.19	3.23	4.55	0.00	3.16	4.64	3.50	4.57
Doktora	0.64	3.23	2.27	0.00	0.70	0.66	0.58	0.95
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Çizelge 5. Avcıların bölgelere göre kullandıkları tüfek tipleri

Tüfek Tipi	Bölgeler							Toplam
	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
	Kişi (Sayı)							
Yivli	5	0	0	0	3	0	2	10
Yan yana	11	3	18	1	24	17	44	118
Üst üste	48	11	83	9	107	52	114	424
Tek kırma	1	0	1	1	1	5	1	10
Yarı otomatik	91	17	73	6	148	77	180	592
Pompalı	1	0	1	0	2	0	2	6
Toplam	157	31	176	17	285	151	343	1160
	Oran (%)							
Yivli	3.18	0.00	0.00	0.00	1.05	0.00	0.58	0.86
Yan yana	7.01	9.68	10.23	5.88	8.42	11.26	12.83	10.17
Üst üste	30.57	35.48	47.16	52.94	37.54	34.44	33.24	36.55
Tek kırma	0.64	0.00	0.57	5.88	0.35	3.31	0.29	0.86
Yarı otomatik	57.96	54.84	41.48	35.29	51.93	50.99	52.48	51.03
Pompalı	0.64	0.00	0.57	0.00	0.70	0.00	0.58	0.52
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Çalışmada Türkiye genelindeki kara avcılarında uygulanan "avcı ölçeğinin" KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ölçek geçerliği 0.748 olarak bulunmuştur. Bartlett Küresellik Testi değerinin $p < 0.001$ önem seviyesinde anlamlı olması ölçme aracının faktörlere ayrıştırılabileceğini ifade etmektedir. Kara avcılarının etkilendiği düşünülen faktörler iki ana gruba ayrılmıştır. Bu iki faktörün toplam varyansın %45.833'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Av tutkusu faktörü 0.737 güvenilirlik seviyesinde toplam varyansın %27.201'ini açıklamakta olup, beş etkeni bünyesini

barındırmaktadır. Elde edilen faktör yükleri ise 0.635 ile 0.789 arasında değişmektedir. Avcılık etiği faktörü 0.508 güvenilirlik seviyesinde toplam varyansın %18.632'sini açıkladığı ve dört etkeni bünyesinde barındırdığı belirlenmiştir. Faktör yükleri ise 0.542 ile 0.722 değerleri arasında değişmektedir. Av tutkusu faktörü (0.737) oldukça güvenilirlikte, avcılık etiği ve avcılığın gerekleri faktörünün (0.508) ise düşük güvenilirlikte bir ölçek olduğu ifade edilebilir (Çizelge 8).

Çizelge 6. Avcıların bölgelere göre aylık harcama değerleri

Değer (TL)	Bölgeler							Toplam
	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
	Kişi (Sayı)							
0-999	97	24	109	13	149	88	168	648
1000-1999	37	5	32	2	69	34	86	265
2000-2999	9	0	24	1	36	22	57	149
3000-4999	8	1	6	0	20	6	14	55
5000 ve üzeri	6	1	5	1	11	1	18	43
Toplam	157	31	176	17	285	151	343	1160
	Oran (%)							
0-999	61.78	77.42	61.93	76.47	52.28	58.28	48.98	55.86
1000-1999	23.57	16.13	18.18	11.76	24.21	22.52	25.07	22.84
2000-2999	5.73	0.00	13.64	5.88	12.63	14.57	16.62	12.84
3000-4999	5.10	3.23	3.41	0.00	7.02	3.97	4.08	4.74
5000 ve üzeri	3.82	3.23	2.84	5.88	3.86	0.66	5.25	3.71
Toplam	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

Çizelge 7. Avcıların bölgelere göre av köpeği sahip olma durumları

Av köpeği sahibi	Bölgeler							Toplam
	Akdeniz	Doğu Anadolu	Ege	Güneydoğu Anadolu	İç Anadolu	Karadeniz	Marmara	
	Kişi (Sayı)							
Evet	81	16	122	5	142	98	217	681
Hayır	76	15	54	12	143	53	126	479
Toplam	157	31	176	17	285	151	343	1160
	Oran (%)							
Evet	51.59	51.61	69.32	29.41	49.82	64.90	63.27	58.71
Hayır	48.41	48.39	30.68	70.59	50.18	35.10	36.73	41.29
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100

Çizelge 8. Avcı ölçeğine göre Türkiye'deki avcı profili

Faktör adı	Soru ifadesi	Faktör yükleri	Varyansın açıklama oranı (%)	Güvenirlilik
Av tutkusu	Ava gideceğim zaman hiçbir şeyi önemsemem, ava odaklanırım	0.789	27.201	0.737
	Ava gitmek için gerekirse varımı yoğumu ortaya koyarım	0.703		
	Avı, hayatta hiçbir şeye değişmem	0.681		
	Ava gidemediğim zamanlarda çok sinirli olurum	0.679		
	Av günüm kötü geçerse, bu durum gece rüyalarım bile girer	0.635		
Avcılık etiği ve avcılığın gerekleri	Karlı ortamlarda avlanırken tüfeğimin namlusunu kontrol ederim	0.722	18.632	0.508
	Arkadaşım av vuramazsa, avımı onunla paylaşmaktan zevk duyarım	0.669		
	Avlağa girmeden tüfeğimi doldurmam	0.616		
	Türkiye'nin birçok iline gereken miktar ve yeterlilikte atış poligonları yapılmalıdır	0.542		
Toplam			45.833	
	Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği		0.748	
	Bartlett Küresellik Testi	Ki kare	1466.124	
	p değeri		0.000	

4. Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmadan elde edilen veriler sonucunda Türkiye'de avlanma belgesine sahip olan avcıların önemli bir bölümü Marmara (%30.61) ve Ege Bölgesinde (%21.94) ikamet etmektedir. Türkiye genelindeki avcıların önemli bir bölümü İşçi (%28.10) ve Serbest Meslek (%18.36) statüsünde oldukları, eğitim seviyelerinin ise Lise (%38.79), Lisans (%22.33) ve Meslek Yüksek Okulu (%21.81) ağırlıklı olduğu, avcıların yaşları değerlendirildiğinde 25-35 yaş grubunun (%48.88) ağırlıkta olduğu belirlenmiştir.

Avcıların genel olarak (%55.86) ayda 0-999 TL aralığında harcama yaptıkları belirlenmiştir. Aylık harcama değerleri ile gelir ilişkisi değerlendirildiğinde avcıların aylık gelir seviyesinin düşük olduğu ifade edilebilir.

Av tutkusunun avcıların sosyal yaşamlarında baskın olması, avlanma sıklığını artırmaktadır (Şafak ve Başar, 2014). Amerika'da avcı ile av ilişkilerinin belirlenmesi için

yapılan bir çalışmada tanınmış sekiz av dergisindeki makalelerin taranması sonucunda av tutkusunun; hayata saygı, doğa ve hayvanlara hayranlık, avcı ve av arasındaki yakınlık ile avcıların fizyolojik tepkilerinin ölüm ile nesneleşmesi olduğu ifade edilmiştir (Kelly ve Rule, 2013). Avcı ölçeği sonuçları da değerlendirildiğinde Türkiye'deki avcı profilini de ifade eden en önemli faktörün "av tutkusu" olduğu belirlenmiştir.

Türkiye'de avcılığın kültürel bir olgu olması nedeniyle, avlanma şekli ve faaliyetlerinin örf ve adetler ile bağlantısı (Cahoone, 2009) "avcılık etiği ve avcılığın gerekleri" faktörüyle desteklenebilmektedir.

Köpek ile avlanmak avcıların kültürel kimliğinin bir parçasıdır (Chitwood vd., 2011). Avcılıkta av köpeği kullanımı oldukça önemli olup, ABD'de yapılan bir araştırmada büyük avlarda av köpeği kullanımının yasak olmasına karşın avcıların önemli bir kısmının geyik avlarında köpek kullanımının yasallaşması konusundaki

hipotezi güçlü bir biçimde destekledikleri belirlenmiştir (Cook vd., 2015). Türkiye’de (Marmara Bölgesinde) yapılan bir araştırmaya göre av köpeği sahibi olmanın avlanma sıklığını artırdığı belirlenmiştir (Şafak ve Başar, 2014). Türkiye genelindeki avcılardan elde edilen verilere göre avcılardan %58.71’i av köpeği sahibidir.

Avlanma belgesine sahip avcılardan önemli bir bölümü avda yarı otomatik (%51.03) ve üst üste (%36.55) av tüfeği kullanmaktadır. Çalışmada yivli av tüfeğine sahip kişilerin oranının (%0.86) oldukça düşük seviyede olduğu gözle çarpıcıdır. Bu durum, Türkiye’deki avcılardan düşük gelire sahip olmasına, Trofe avcılığının pek yaygın olmamasına, yivli av tüfeği fiyatları ile harçlarının yüksek olması ve diğer yasal engeller ile ilişkilendirilebilir.

Avlanma süresi ve sıklığının artması avcılardan tecrübelerini ve bilinçlenme düzeylerini de arttırabilecektir (Ardahan ve Turgut, 2013). Dolayısıyla bu artışlar kurallara aykırı avlanma davranışlarının da sona ermesine olumlu katkıda bulunabilecektir (Şafak ve Başar, 2014). Yapılmış bilimsel araştırmaların sonuçlarına dayanarak avlanma süresinde meydana gelebilecek artışların avlanma sıklığını arttıracak ve dolayısıyla aykırı avlanma davranışlarının da sona ermesine olumlu katkıda bulunabileceği ifade edilebilir. Av sezonu içerisinde avcılığı haftada üç güne sınırlandırmanın avcılık tecrübesini azaltarak aykırı avlanma davranışlarını tetiklediği düşünülerek, haftalık avlanma süresinin haftanın yedi gününe yayılması önerilmektedir.

Çalışmaya katılan avcılardan tamamına yakını yürürlükteki avlanma mevzuatının sivil toplum kuruluşlarının görüşü alınmaksızın düzenlendiğini ifade etmiştir. Buna ek olarak kotalı avcılık sisteminin paralı avcılığın alt yapısını oluşturduğu konusunda da şüpheleri bulunmaktadır. Sorunların aşılabilmesi ve sürdürülebilir avcılık stratejilerinin oluşturulabilmesi için yürürlükteki “Kara Avcılığı Kanunu” maddelerinin Avrupa Birliği ülkelerindeki geçerli olan kurallara uyumlu bir çerçevede yeniden tasarlanması önerilmektedir.

Guatemala’da yapılan bir projeden elde edilen çıktılara göre yaban hayatı ve avcılık ile ilgili başarılı sonuçlar elde edilebilmesinin av gelirlerine bağlı olmayan kuruluşlar ile bu gelirlere bağlı olan kuruluşların ortak bir çerçevede birleşmesine ve ortak kararlar almasına bağlı olduğu ifade edilmiştir (Baur, vd., 2012). Bu bağlamda Türkiye’de de DKMP ve STK’ların (avcılık atıcılık kulüpleri, yaban hayatı dernekleri vd.) ortak bir çerçevede kararlar alabilmelerinin yaban hayatı ve avcılık açısından olumlu gelişmelere damga vurabileceği ifade edilebilir.

Kaynaklar

Ardahan, F., Turgut, T., 2013. Rekreatif olarak balıkçılık ve kara avcılığı ile uğraşanların profilleri: bu bireylerin avlanma bilinç düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre karşılaştırılması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 10(1): 1550-1566.

Ay, Z., Bilgin, F., Şafak, İ., Akkaş, M.E., 2005. Ege bölgesinde avlanma kartı olan avcılardan profiline belirlenmesi. Teknik Bülten, Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü, İzmir.

Baur, E.H., McNab, R.B., Williams Jr, L.E., Ramos, V.H., Radachowsky, J., Guariguata, M.R., 2012. Multiple forest use through commercial sport hunting: lessons from a community-based model from the Petén, Guatemala. *Forest Ecology and Management*, 268: 112-120.

Cahoone, L., 2009. Hunting as a moral good. *Environmental Values*, 18(1): 67-89.

Chitwood, M.C., Peterson, M.N., DePerno, C.S., 2011. Assessing dog hunter identity in coastal North Carolina. *Human Dimensions of Wildlife*, 16, 128-141.

Cook, M.A., Chitwood, M.C., Palmer, D., DePerno, C.S., Gross, K., 2015. Evaluating deer hunters’ support for hunting deer with dogs. *Human Dimensions of Wildlife*, 20(2): 174-181.

DKMP, 2016. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av Yönetimi Daire Başkanlığı Kayıtları, Ankara.

DKMP, 2017. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av Yönetimi Daire Başkanlığı Kayıtları, Ankara, <http://www.milliparklar.gov.tr/anasayfa/avbisgiris.aspx?sflang=tr>, Erişim: 03.12.2017.

Elmas, H., 2008. Kara avcılığı kanununa muhalefet suçlarını işleyenlerin sosyo-kültürel yapısı: Denizli ili örneği. Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Field, A., 2009. *Discovering Statistics Using SPSS (Third Edition)*. SAGE, Dubai.

Güngör, İ., 2008. Kırgızlarda kartalla avcılık geleneği. *Acta Turcica*, 1(1): 327-344.

Hafizoğulları, S. İ., 2006. Tekirdağ İl’inde yapılan kara avcılığının yaban hayatı üzerindeki etkileri ve avcılığın sosyo-ekonomik boyutları. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

Kelly, J.R., Rule, S., 2013. The hunt as love and kill: hunter-prey relations in the discourse of contemporary hunting magazines. *Nature and Culture*, 8(2): 185-204.

Oğurlu, İ., 2008. Yaban hayatı kaynaklarımızın yönetimi üzerine. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A(2): 35-88.

Özdamar, K., 1999. Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 1. Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Özdamar, K., 2010. Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 2. Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Şafak, İ., 2009. Avcı derneklerine üye avcılardan kültürel özellikleri (İzmir ili örneği). *Acta Turcica*, 1(1): 327-344.

Şafak, İ., Başar, H., 2014. Avcı davranışını etkileyen faktörlerin ekonometrik analizi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 64(1): 38-50.

Tavşancıl, E., 2010. Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi (Dördüncü Baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Yamane, T., 1967. *Statistics: An introductory analysis (Second Edition)*. Harper and Row, New York.

Ekler

Ek 1. Avcı ölçeği

- 1 Avcılığın eski durumu şimdikine göre daha iyiydi
- 2 Avcılığın şimdiki durumundan oldukça memnunum
- 3 Avcılığın geleceğini iyi görmüyorum
- 4 Yürürlükteki avlanma mevzuatı yaban hayatını olumsuz etkilemektedir.
- 5 Türkiye’de avlanma limitleri yeterli değildir
- 6 Avlanırken sigara kullanmaktan hoşlanmam
- 7 Paralı avlaklar bence bir para tuzağıdır.
- 8 Köpeksiz bir av, bana göre; tadı tuzu olmayan bir yemek gibidir
- 9 Boş kovanları avlakta bırakmamaya özen gösteririm
- 10 Avım kötü geçerse çok sinirli olurum
- 11 Avlanırken çevredeki insanların rahatsız olması beni pek ilgilendirmez
- 12 Avlanmayı bırakmayı düşünüyorum
- 13 Avlanmak için genellikle kamp kurarım
- 14 Avlanma puluna sahip olmak, bence gereksizdir
- 15 Silah ruhsatı bir gerekliliktir
- 16 Avı, hayatta hiçbir şeye değişmem
- 17 Arkadaşım av vuramazsa, avımı onunla paylaşmaktan zevk duyarım
- 18 Av anılarımı anlatmaktan hoşlanırım
- 19 Çevremdekilerin av anılarını dinlemekten sıkıldığımı düşünüyorum
- 20 Ava gideceğim zaman hiçbir şeyi önemsemem, ava odaklanırım
- 21 Av günüm kötü geçerse, bu durum gece rüyalarımın bile girer
- 22 Ava gitmek için gerekirse varımı yoğumu ortaya koyarım
- 23 Sürekli aynı av hikâyelerimi anlattığımın farkındayım
- 24 Avcılıktan soğuduğumu hissediyorum
- 25 Av turizmine karşıyım
- 26 Avlakta boş bir teneke ya da kutu görürsem ateş etmekten kendimi alamam
- 27 Avlağa girmeden tüfeğimi doldurmam
- 28 Karlı ortamlarda avlanırken tüfeğimin namlusunu kontrol ederim
- 29 Avımı avlakta veya kamp kurduğum alanda pişiririm
- 30 Evde silahımı hiç kimsenin erişemeyeceği yerlerde muhafaza ederim
- 31 Avda göze çarpıcı kıyafet ya da aksesuarlar kullanırım
- 32 Limitlerin üzerinde avlandığım zamanlarda olmuştur
- 33 Avlanması yasak olan hayvanları da avladığım olmuştur
- 34 Sezon haricinde avlanmaya karşıyım
- 35 Avcılık erkek işidir
- 36 Çocuğumun ava gitmesinden hoşlanırım
- 37 Av fotoğraflarımı/Videolarımı internette paylaşmaktan zevk duyarım
- 38 Gece avlarından nefret ederim
- 39 Ava gidemediğim zamanlarda çok sinirli olurum
- 40 Türkiye’nin birçok iline gereken miktar ve yeterlilikte atış poligonları yapılmalıdır